

Secció de Ciències de l'Educació

Els nens problema i/o els problemes del nen

El propassat dia 9 de març va tenir lloc la darrera sessió del Seminari sobre "Els nens problema i/o els problemes del nen" (una visió des de la psicoanàlisi) iniciat el 13 de gener, i organitzat per la Secció de Ciències de l'Educació.

Les sessions varen girar al voltant dels temes següents:

El nen i les Institucions

Posicions del nen i situacions de risc: integració, adaptació, desenvolupament.

Ensenyament, educació o instrucció: infància, nens/nenes

Fracàs Escolar: Prevenció.

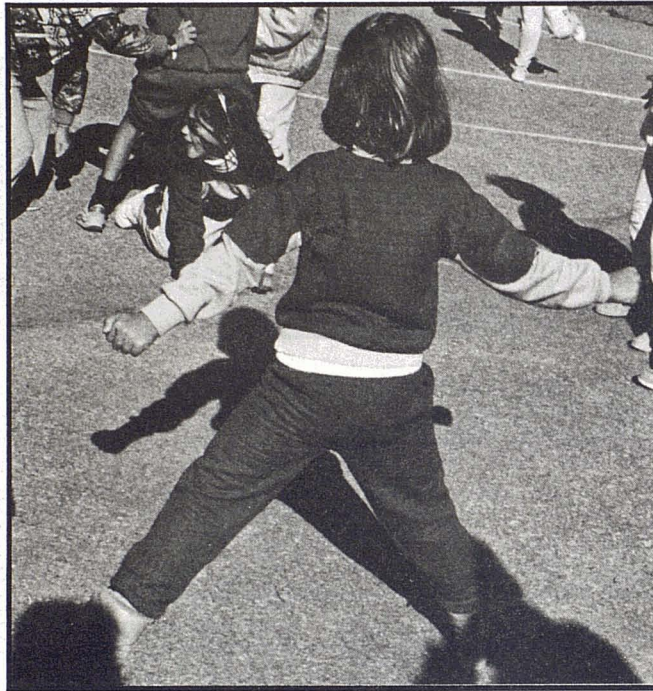
Aquestes sessions varen ser dirigides per Josep Sana-huja, M. Mercè Chiapella, Jacint Andreu i Angela Gallofré, respectivament, membres de l'Associació Biblioteca Freudiana de Tarragona. La resposta a la invitació va ser àmplia i variada i va proposar al final un interessant i animat debat.

El Seminari va començar amb el tema de les Institucions que tenen quelcom a dir del nen. Aquestes poden ser tant la família, com l'escola, la societat en general...

No es tractaria potser tant de fer un judici del seu funcionament (el cas és que funcionen), sinó que es tractaria més aviat de veure com aquest funcionament repercuteix en un subjecte com és el nen.

Des del punt de vista de la psicoanàlisi, s'hauria de dir que solament és possible abordar aquestes qüestions cas per cas, fet que ens condueix a la clínica.

Si quelcom pot resultar simptomàtic en el nen, és precisament aquest lloc que li atorga el desig d'aquest Altre (família, escola...). Altre en majúscules, com allò que ja precedeix al naixement de qualsevol ésser humà (llengua, família, societat...) i al qual ha de respondre el

subjecte envers unes expectatives que se li oposen.

El nen pren una posició davant la família, davant l'escola, davant la societat. Aquesta posició que pot ser diferent o la mateixa en cada situació, respon a la pregunta: "què vol l'Altre de mi?"

La resposta que va donant el nen al llarg de la seva història s'adequarà o no a les expectatives que aquesta societat, família o escola tenen d'ell. Serà doncs quan la resposta del nen sigui molesta, inadequada o no esperada, que aquest Altre ho qualificarà com a factor o situació de risc pel seu correcte i normal desenvolupament.

Obrir l'interrogant envers "Ensenyament, Instrucció o Educació?" és encetar tota una problemàtica que roman des de molt abans. El que es va oferir en aquestes exposicions fou la constatació de problemes, la versió original dels quals és tan antiga i apressant com la societat mateixa. Malgrat això no perden actualitat i apareixen cada vegada amb més força i en

formes diferents, amb nou rigor i redoblada angoixa, tant a la família com als mestres.

No en va travessem un moment en què la societat en ple ha d'enfrontar-se a la Reforma Educativa substituint pràctiques tradicionals en el camp de l'ensenyament a causa de la modernització que apareix a tots els racons del món.

Quan parlem de "fracàs escolar" del nen, hem de puntualitzar que del que es tracta és de "fracàs", que és escolar per què el nen en aquest moment és a l'escola; però sabem que això no es limita a l'escola, es parla de l'ambient familiar, de l'ambient en general, de factors biològics...

Per a la psicoanàlisi, a partir del que Freud descobri i Lacan funda, la tecla més important, i la que més s'escapa a la vegada, és l'Inconscient. Se l'ha d'escoltar, i s'escolta en els lapsus, els oblots, els acudits i els errors, en definitiva, el que Freud va anomenar "actes fallits" que

no són altra cosa que fracassos.

Escoltem contínuament: "aquest nen es distreu, no atén". La pregunta és: "què el distreu?" Llavors es planteja des de la realitat de l'inconscient: "què prevenir?" i "com prevenir-ho?"

Els diferents col·loquis al llarg d'aquests dies varen actualitzar, com cada vegada que es parla, tot un seguit d'atzucacs que van tocar el viu. Aspectes com la **homogeneïtzació**, realitat de l'actual escola, que no accepta la diferència, i que ha passat ràpidament a considerar-se patològica o susceptible de ser-ho. Així doncs, aquesta escola no pot o no sap (o no és el seu fi?), donar cabuda als nens que es resisteixen activament o passiva a aquesta homogeneïtzació.

Les característiques que en un moment donat poden definir un pre-delinqüent (indisciplina, agressivitat...) poden en un altre moment caracteritzar un rebel en el sentit positiu del terme.

Un altre punt polèmic va ésser la **decisió de fracassar**, decisió no conscient, amb tota seguretat. El nen no fracassa de forma gratuïta, no decideix fracassar sense cap motiu. Hi ha sempre darrera un per què i un quan. El nen es posa davant l'Altre com a objecte susceptible d'ésser estimat, d'ésser "estimable", per l'Altre. Les vicissituds, els trastejos de l'entorn d'aquesta situació són un intent de captar l'atenció de l'Altre.

Cal que totes aquestes preguntes, "impasses" i interrogants al voltant del nen, **es facin**. Fan falta grups d'estudi i interès com aquest que ha estat endegat al Centre de Lectura.

JOSEP SANAHUJA
M. MERCÈ CHIAPPELLA
JACINT ANDREU
ANGELA GALLOFRÉ